

CÈLIA ATSET

Paraula de crític literari

Ponç Puigdevall “Enfadar-se per una mala ressenya és de boig”

“Per més mal fet que estigui un llibre, tothom hi inverteix moltes hores, il·lusions i esperances. Si seguíssim aquesta línia argumental, si una novel·la es publica ja s’hauria de dir que és bona. Mira què ha passat amb l’últim Samsung Galaxy: ha costat moltes hores de feina als tècnics, però així i tot explota i pot fer molt de mal. Hi ha telèfons i llibres que no funcionen bé”. Ponç Puigdevall (Sant Feliu de Guíxols, 1963) va començar a fer crítiques literàries per a *El Punt* fa 25 anys i continua en actiu –a *El Quadern d’El País*–, tot i que entremig ha fet alguna pausa: hi ha hagut moments en què “estava fart de literatura, de ressenyes i d’escriptors”. “I de mi mateix”, afegeix.

Assegura que “qualsevol ressenya literària és vàlida sempre que sigui vàlida literàriament”. Amb aquesta premissa ha escrit centenars de textos, que han crescut en paral·lel a la seva trajectòria com a escriptor. Va debutar el 1992 amb *Un silenci sec* (3i4), i després d’*Era un secret* (Quaderns Crema, 1998) no va publicar res més fins al 2010, any en què va arribar la novel·la *Un dia tranquil* (Tusquets). El 2016 ha aparegut *D’incògnit*. “Escriure llibres no serveix per a res –comen-

ta–. A tota aquesta gent que passa pel carrer li és completament indiferent que publicis una novel·la boníssima o no. Cal plantejar-te per què la vols escriure, i la resposta és: per a tu mateix. Escriure et serveix a tu”.

Puigdevall considera que dedicar-se a la crítica literària l’ha ajudat de dues maneres com a autor: “M’ha permès muscular l’estil, perquè escriure articles és com anar al gimnàs. A més, el fet de tenir l’obligació d’inspeccionar de quina manera estan fetes les novel·les dels altres és una ajuda important, et permet entrar en la maquinària de la novel·la d’un altre”. En 25 anys de trajectòria assegura que no ha rebut “cap ordre” d’editorials o de

ELS CONVIDATS DE PEDRA
PONÇ PUIGDEVALL
ELLLOP FEROTGE
300 PÀG./17 €

FRANCESC MELCION

diaris. Diu, en canvi, que recentment l’ha “amençat” algun escriptor. “He fet ressenyes favorables d’autors que em cauen fatal, i al revés: he fet ressenyes d’escriptors amics en què he explicat que els seus llibres no funcionaven –diu–. Enfadar-se per una mala ressenya és de boig”.

Ha publicat recentment el seu primer volum de crítiques, *Els convidats de pedra*, un exercici d’arqueologia literària en què l’autor recupera una vuitantena de llibres, majoritàriament escrits en llengua catalana i absents del canó literari (tret d’*Incerta glòria*, de Joan Sales, i *K.L. Reich*, de Joaquim Amat-Piniella). “Han quedat apartats per dues raons. La primera és que normalment no són autors d’esquerres. L’altra és que no són ni independentistes ni nacionalistes, i a vegades no són ni catalanistes. Són elements extraliteraris que influeixen força en la història de la literatura”. Els articles van sortir entre el 2000 i el 2002. Si ha de triar els dos llibres del recull que més l’han impressionat, Puigdevall ho té clar: *París, 1940*, de Sebastià Gasch, i *La meua vida*, memòries d’Agustí Esclasans. El primer va ser recuperat per Quaderns Crema. El segon és introbable, com la majoria de llibres presents a *Els convidats de pedra*. ¿Han llegit Antoni de Montserrat, Ramon Vinyes, Eudald Duran Reynals o Aurora Bertrana? *Els convidats de pedra* torna a posar sobre la taula les seves virtuts. I en alguns casos no són anecdòtics. ♦♦

♦♦♦♦♦ Jordi Nopca

Joan Garí “Un escriptor que no llegeix potser no mereix ser llegit”

Sí, Mitterrand hauria pogut ser escriptor. Ho reconeixien fins i tot els seus adversaris. Vaig fer tres programes amb ell i tenia estil d’escriptor. Això ja s’ha acabat. A França, vam tenir un model de polític literari, cosa que deixava bocabadat el món sencer. Els americans se’n feien creus, que tinguéssim Georges Pompidou, que era autor d’una antologia de poesia, o De Gaulle, que escrivia les seves memòries. Amb Chirac, Sarkozy i Hollande, s’ha acabat la literatura.

Com està, França?

País difícil, complicat. Diguem que França és víctima d’una febre malauradament obligatòria a causa del terrorisme islamista. També hi ha la febre del burquíni. Que tot d’una França s’inflamí per una peça de roba és per fer-se’n creus. Abans França era més tranquil·la, més serena. Avui dia és febril. Em colpeix molt veure que França reacciona com un equip d’esports: no passa res i, tot d’una, comença a esbatussar-se sense saber per què. França no és un país serè, avui dia.

Què està llegint?

Sóc president de l’Acadèmia Goncourt i llegeixo moltes novel·les. Ens reunim al Drouant, la fem petar, mengem, bevem i acabem discutint sobre llibres. És un plaer. A la meua edat, si no és per plaer, ho deixes córrer. ♦♦

L’ofici de lector, de Joan Garí, aplega una tria de les ressenyes que l’escriptor valencià ha escrit durant l’última dècada per al suplement *Ara Llegim* i per a *El Temps*. “Escriure crítiques va ser una manera curiosa de celebrar els 40 anys”, diu amb un somriure sorneguer, tot i que l’espurna d’humor s’esvaeix ràpidament per deixar pas a un comentari seriós: “He sigut molt lector des de sempre, i ja havia reflexionat sobre literatura al primer dietari que vaig publicar el 2002, *Les hores fecundes*”. Entre altres noms, hi parlava amb admiració del poeta i dietarista valencià César Simón.

“Si vaig començar a fer crítica va ser perquè veia dos extrems molt curiosos que es donaven sovint –recorda–: hi havia gent aficionada que sempre acabava dient que tots els llibres que ressenyaven eren genials, i d’altres que no en donaven cap informació”. Per a Garí, un dels perills de ressenyar llibres era ser escriptor i crític alhora: “Un autor ha de ser, per sobre de tot, un gran lector. Jo només sóc un escriptor que opina als mitjans sobre els llibres que ha llegit”. Garí ha publicat novel·les com *La balena blanca* (2007), volums de poemes com *Física dels límits* (2001), llibres de viatges com *Viatge*

pel meu país (2012) i fins i tot un volum de literatura gastronòmica, *La memòria del sabor* (2015).

De ‘Platero’ a Proust

“Vaig néixer a Borriana el 1965, i quan vaig acabar el COU ningú no m’havia fet mai ni una sola classe de català –explica–. Era l’any 1982, un moment en què començava a introduir-se la llengua valenciana com a voluntària i experimental. Em vaig trobar amb una situació molt curiosa: un amic andalús que vivia a Bor-

XAVIER BERTRAL

L’OFICI DE LECTOR
JOAN GARÍ
PUBLICACIONS DE LA UNIVERSITAT DE VALÈNCIA
294 PÀG./16,50 €

riana havia entrat al pla experimental i escrivia perfectament en valencià. Jo, en canvi, n’era incapaç! Em vaig adonar que no podia ser i em vaig comprar el diccionari Ferrer Pastor, que tenia uns rudiments de gramàtica al final. Els vaig estudiar i tot seguit em vaig matricular a filologia catalana a Castelló”. Fins llavors, Garí havia tastat la literatura amb *Platero y yo*, *El cantar de mio Cid* i *El Quixot*. “A la facultat vaig llegir Espriu i Rodoreda, i també vaig descobrir Estellés”, fa memòria. El seu repertori de lectures s’ha anat eixamplant en gèneres i temàtiques al llarg dels anys. *L’ofici de lector* reuneix un centenar de les seves lectures, entre les quals hi ha *La recerca* de Marcel Proust, el seu “escriptor fetitxe”, però també clàssics com Joyce, Baudelaire, Montaigne i Homer i contemporanis: Amélie Nothomb, Manuel Baixauli, Joan F. Mira, Cormac McCarthy, Emmanuel Carrère, Jordi Puntí i Sergio Pitoll.

“Un escriptor que no llegeix potser no mereix ser llegit –comenta Garí–. Amb el temps, la meua curiositat no ha deixat de créixer. Qualsevol cosa a la qual prestes una mica d’atenció es fa interessant”. Per aquest motiu accepta l’encàrrec de llegir autors que desconeix com “un joc plaent”. Li fa por, però, el nepotisme gremial: “Els escriptors ens critiquem entre nosaltres. No hem de parlar bé dels altres perquè parlin bé de nosaltres. La literatura catalana és prou variada perquè això s’acabi”. ♦♦